

Ліцей №10
Івано-Франківської міської ради

**ІНСТРУКЦІЯ
з охорони праці № 29
для вчителя фізики**

м.Івано-Франківськ
вул. Вовчинецька 196б

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Ліцею №10
Івано-Франківської міської ради
04.12. 2024 №274/о

Інструкція з охорони праці № 29 для вчителя фізики

1. Загальні положення

1.1. Ця Інструкція є нормативним актом закладу, що містить обов'язкові вимоги безпеки для вчителя фізики.

1.2. Дана інструкція складена в цілях регулювання безпечного, з точки зору охорони праці, порядку дій вчителя фізики перед початком, під час та по закінченню роботи, а також при виникненні аварійних ситуацій в освітньому закладі.

1.3. До роботи вчителем фізики допускається особа, яка має спеціальну педагогічну освіту і за результатами медичного огляду може виконувати відповідний вид роботи.

1.4. З учителем повинні бути проведені інструктажі з охорони праці:

1.4.1. *вступний* (при прийомі на роботу);

1.4.2. *первинний* (на робочому місці);

1.4.3. *повторний* (у встановлені терміни; один раз на шість місяців за цією інструкцією);

1.4.4. *позаплановий* (при введенні в дію нових або переглянутих нормативно-правових актів з охорони праці або при внесенні змін та доповнень до них; при порушенні працівниками вимог нормативно-правових актів з охорони праці, що призвели до травм, аварій, пожеж тощо);

1.4.5. *цільовий* (у разі ліквідації аварії або стихійного лиха; при проведенні робіт, на які відповідно до законодавства оформляються наряд допуск, наказ або розпорядження).

1.5. Робочим місцем викладача фізики є спеціалізовані навчальні кабінети фізики та їх лаборантські.

1.6.

1.6.1. впевнено знати і належним чином виконувати свої посадові обов'язки, інструкції з охорони праці, охорони життя і здоров'я учнів;

1.6.2. забезпечувати режим дотримання норм і правил з охорони праці під час організації навчання учнів;

1.6.3. мати чітке уявлення про небезпечні і шкідливі фактори, пов'язані з виконанням робіт і знати основні способи захисту від їх впливу;

- 1.6.4. керуватися в роботі правилами внутрішнього трудового розпорядку навчального закладу;
- 1.6.5. дотримуватися режиму праці та відпочинку, який визначається графіком роботи;
- 1.6.6. дбати про особисту безпеку і особисте здоров'я, а також про безпеку учнів у процесі виконання роботи або під час знаходження на території ліцею;
- 1.6.7. дотримуватися правил особистої гігієни;
- 1.6.8. при пересуванні по території і в приміщеннях користуватися тільки встановленими проходами;
- 1.6.9. знати вимоги електро - і пожежобезпеки і вміти користуватися засобами пожежогасіння;
- 1.6.10. вміти надавати домедичну допомогу потерпілому;
- 1.6.11. оперативно повідомляти заступника директора з адміністративно-господарської частини про всі несправності використовуюваного обладнання, виявлених в процесі роботи; директору ліцею - про ситуацію, що загрожує життю і здоров'ю людей, про кожен нещасний випадок або про погіршення свого здоров'я;
- 1.6.12. знати номери телефонів виклику екстрених служб (пожежної охорони, швидкої медичної допомоги і т. д.).

1.7. не

- 1.7.1. недостатнє освітлення робочої зони;
- 1.7.2. зорове стомлення при тривалій роботі з документами, зошитами;
- 1.7.3. ураження електричним струмом при дотику до струмоведучих частин електрообладнання та електроприладів з порушеною ізоляцією;
- 1.7.4. опіки при роботі з нагрівальними приладами;
- 1.7.5. підвищена психоемоційна напруга;
- 1.7.6. значне голосове навантаження;
- 1.7.7. статичне навантаження при незначному загальному м'язовому руховому навантаженні;
- 1.7.8. пожежонебезпека;
- 1.7.9. висока щільність епідемічних контактів;
- 1.7.10. травми і падіння внаслідок пустощів учнів;
- 1.7.11. падіння на слизькій підлозі.

1.8. :

- 1.8.1. електрообладнання та приладів під напругою;
- 1.8.2. нагрівальних приладів, обладнання та пристосувань;
- 1.8.3. гарячої води;
- 1.8.4. насосів для створення вакууму в скляних посудинах;

1.8.5. приладів та обладнання зі скла.

1.9. Під час проведення на заняттях лабораторних робіт з демонстрацією дослідів, викладач фізики повинен знаходитися в кабінеті у білому халаті і взутті без високих підборів.

1.10. Працівник не допускається до роботи:

- 1.10.1. з появою на роботі в стані алкогольного або наркотичного сп'яніння;
- 1.10.2. при порушенні правил, норм і інструкцій з охорони праці.
- 1.11. Вчитель фізики, який допустив невиконання чи порушення цієї інструкції з охорони праці, притягується до дисциплінарної відповідальності згідно зі Статутом, Правилами внутрішнього трудового розпорядку, чинним законодавством України і, при необхідності, проходить позачергову перевірку знань встановлених норм і правил охорони праці.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи вчителя фізики

- 2.1. Перед початком занять вчитель повинен візуально перевірити:
 - 2.1.1. санітарний стан кабінету, безпеку свого робочого місця та місць учасників освітнього процесу;
 - 2.1.2. стан технічних засобів навчання, інструментів та приладь; їх відповідність нормам охорони праці, правилам безпеки життєдіяльності й санітарії; перевірити відсутність травмонебезпечних факторів;
 - 2.1.3. стан системи водопостачання, радіаторів опалення, упевнитись у відсутності протікання;
 - 2.1.4. справність електричних вимикачів і розеток (корпуси вимикачів та розеток не повинні мати тріщин чи сколів, ознак оплавлення), а також виключити наявність оголених контактів, дротів електромереж. Прослідкувати, щоб поруч з електричними розетками знаходились попереджувальні знаки.
 - 2.1.5. заземлення (занулення) технічних засобів навчання та електропристроїв, безпечну роботу комп'ютера, мультимедійного проектора, інтерактивної дошки та інших електричних приладів;
 - 2.1.6. наявність у кабінеті фізики аптечки для надання домедичної допомоги, її укомплектованість та інформацію про номер телефону і місцезнаходження найближчого медичного закладу.
- 2.2. При помічених несправностях в електромережі, виходу з ладу електролампи чи електрообладнання, вчитель фізики повинен повідомити електрика або відповідального за електрогосподарство ліцею.
- 2.3.
 - 2.3.1. гумові килимки;
 - 2.3.2. гумові рукавички для вчителя;
 - 2.3.3. інструменти з ручками в ізолюючому покритті.
- 2.4. Підготувати необхідні до уроку матеріали, лабораторне обладнання та прилади.
- 2.5. Перед початком кожної лабораторної роботи з демонстрацією дослідів, вчитель фізики повинен на початку уроку провести учням інструктаж з безпеки і зафіксувати його проведення в Журналі реєстрації інструктажів з безпеки життєдіяльності в кабінеті фізики (свій підпис в журналі проведення інструктажів з безпеки учні ставлять, починаючи з 9 класу).
- 2.6. При виявленні пошкодження приладів і обладнання, вчитель фізики зобов'язаний терміново доповісти відповідальному по охороні праці, заступнику

директора з адміністративно-господарської роботи, а при його відсутності - черговому адміністратору ліцею.

3. Вимоги безпеки під час роботи вчителя фізики

3.1. При проведенні уроку фізики необхідно підтримувати дисципліну і порядок, уважно стежити за тим, щоб учні дотримувалися всіх вказівок учителя фізики, забезпечити безпечне проведення навчального процесу.

3.2. Впродовж роботи необхідно тримати своє робоче місце в чистоті і порядку, дотримуватись санітарногігієнічних норм і правил особистої гігієни. Не захарашувати своє робоче місце і проходи до нього, контролювати вільність проходів між рядами учнів та евакуаційних виходів з навчального кабінету.

3.3. Саджати за столи учнів слід відповідно до їх зросту і особливостей їх здоров'я. Проводячи заняття з учнями, слід дотримуватися встановленої тривалості занять.

3.4. Під час уроку вчителю фізики забороняється користуватися мобільним телефоном, відволікатись на розмови з іншими працівниками або батьками учнів, залишати учнів у навчальному кабінеті фізики без нагляду і контролю.

3.5. Вчитель фізики в обов'язковому порядку проводить інструктаж з безпеки під час проведення навчання з учнями класу перед кожною лабораторною роботою. Пояснює учням безпечні прийоми роботи під час проведення експериментів.

3.6. Необхідно стежити за дотриманням учнями в кабінеті фізики правил безпеки, санітарно-гігієнічних норм і правил особистої гігієни, при необхідності робити зауваження учням.

3.7. Стежити за дотриманням учнями дисципліни на своїх робочих місцях, контролювати, щоб учні не використовували в експерименті сторонні предмети, а також не приймали їжу і напої в кабінеті фізики.

3.8. Не допускати присутності сторонніх осіб в кабінеті фізики або лаборантській під час уроку.

3.9.

3.9.1. не торкатися до відкритих і неогороджених струмоведучих частин електроприладів, комп'ютерного обладнання та оргтехніки, до оголених або з пошкодженою ізоляцією проводів;

3.9.2. не включати в електромережу і не відключати прилади мокрими і вологими руками;

3.9.3. дотримуватися послідовності включення і виключення приладів, не порушувати технологічні процеси;

3.9.4. не залишати включені в електромережу прилади без нагляду, включаючи ТЗН, персональний комп'ютер та іншу оргтехніку;

3.9.5. не пересувати включені в електричну мережу прилади, включаючи ТЗН, персональний комп'ютер та іншу оргтехніку;

3.9.6. не складати на електроприлади папір, речі та інші предмети;

3.9.7. не проводити вимикання пристроїв ривком за шнур живлення;

- 3.9.8. не намагатися виконати ремонт включеного в мережу електрообладнання;
- 3.9.9. не згинати і не затискувати електричні з'єднувальні кабелі, дроти (шнури).
- 3.10. Для проведення експериментів слід використовувати прилади, які за способом захисту людини від ураження електричним струмом задовольняють вимогам до приладів II класу (мають подвійну або посилену ізоляцію) або III класу (приєднуються до джерел живлення з напругою, не вищою за 42 В).
- 3.11.
- 3.11.1. використовувати скляні трубки з оплавленими краями;
- 3.11.2. підбирати для з'єднання гумові і скляні трубки тільки однакових діаметрів, кінці трубок змочувати водою або змащувати вазеліном;
- 3.11.3. використовувати в дослідах скляний посуд без тріщин і відколів;
- 3.11.4. не допускати різких змін температури скляного обладнання і механічних ударів;
- 3.11.5. вставляти пробки в скляні трубки або виймати їх з легким покручуванням;
- 3.11.6. горлечко пробірки або колби при нагріванні в них рідин направляти в сторону від себе і оточуючих.
- 3.12. При проведенні досліду, в разі ймовірності розриву посудини внаслідок нагрівання або відкачування повітря, на вчительському демонстраційному столі з боку учнів повинен бути встановлений захисний екран, а викладач повинен одягнути захисні окуляри.
- 3.13. Якщо посудина розірвалася, забороняється прибирати осколки скла руками. Для цього використовують щітку і совок. Таким же чином прибирають металеву стружку, використовувану при спостереженні силових ліній магнітних полів.
- 3.14. Не слід закривати посудину з гарячою рідиною притертою пробкою, поки вона не охолоне; заборонено брати судини з гарячою рідиною незахищеними руками.
- 3.15. У кабінеті фізики передбачено використання батарей лужних акумуляторів, які використовують, переносять згідно з інструкцією заводу-виробника.
- 3.16. Не перевищувати існуючі межі допустимих частот обертання на відцентровій машині, універсальному електродвигуні, обертовому диску, що зазначені в технічних характеристиках. При демонстрації необхідно уважно стежити за справністю всіх кріплень в приладах. З метою запобігання травмування учнів деталями, що відлітають, перед школярами необхідно встановити захисний екран.
- 3.17. Для вимірювання напруги і сили струму вимірювальні прилади слід з'єднувати провідниками з надійною непошкодженою ізоляцією, що мають одно-, двополюсні вилки. Приєднують вилки до схеми однією рукою, іншою рукою не торкаються до шасі, корпусу приладу та інших електропровідних предметів. Особливої уваги потребує виконання роботи з друкованими схемами,

для яких характерні невеликі відстані між сусідніми провідниками друкованої плати.

3.18. Включати випрямлячі тільки з навантаженням.

3.19.

- торкатися до деталей і провідників руками або струмопровідними предметами;
- переміщати високовольтні з'єднувальні провідники або електроди кулькового розрядника за допомогою несправної або неізолюваної ручки;
- після закінчення роботи необхідно розрядити конденсатори, з'єднавши їх виводи розрядником або гнучким ізолюваним дротом.

3.20. При виконанні лабораторних робіт на встановлення теплового балансу воду нагрівають не вище 70 градусів.

3.21. Електрообладнання включають послідовно від загального вимикача до вимикачів розгалужених ланцюгів.

3.22. Під час виконання учнями лабораторно-практичних робіт, вчитель фізики здійснює контроль за виконанням ними правил (інструкцій) з безпеки.

3.23. Не дозволяти учням самовільно вставати і йти з місця на уроці без дозволу вчителя фізики.

3.24. В цілях забезпечення необхідної природної освітленості навчального кабінету не ставити на підвіконня квіти, зошити, підручники та інші предмети.

3.25. Під час перерв між заняттями при відсутності учнів періодично провітрювати приміщення кабінету фізики, при цьому віконні рами зафіксувати у відкритому положенні гачками.

3.26. Під час роботи за комп'ютером, з принтером або ксероксом дотримуватись правил експлуатації даного обладнання. У процесі роботи дотримуватись режимів праці і відпочинку.

3.27. При тривалій роботі з документацією, при перевірці зошитів і роботі на персональному комп'ютері з метою зниження стомлення зорового аналізатора, усунення впливу гіподинамії та гіпокінезії через кожну годину безперервної роботи необхідно робити невелику перерву на 10-15 хвилин, під час якої слід виконувати простий комплекс вправ для очей, фізкультурні паузи і фізкультурні хвилинки.

3.28. Стежити за протипожежним станом кабінету фізики, не користуватися електронагрівальними приладами з відкритою спіраллю, не сертифікованими подовжувачами і т. д.

3.29. При пересуванні слід звертати увагу на нерівності і слизькі місця на території і в приміщеннях навчального закладу, обходити їх і остерігатися падіння.

3.30. ліцею

3.30.1. під час ходьби бути уважним і контролювати зміну навколишнього оточення;

3.30.2. ходити по коридорах і сходових маршах, дотримуючись правого боку;

3.30.3. при пересуванні по сходових прольотах слід дотримуватись обережності і уважності, не перестрибувати через сходинок, не переважуватися через перила, ходити обережно і не поспішаючи;

3.30.4. не проходити ближче 1,5 метра від стін будівлі освітнього закладу.

3.31. При виникненні несправностей в роботі електроприладів, комп'ютерного обладнання або оргтехніки, припинити роботу і знеструмити їх, повідомити про це заступника директора з адміністративно-господарської частини (завгоспа) навчального закладу.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Простежити за збереженням обладнання, перевірити цілісність і стан обладнання та приладів після виконання лабораторних робіт.

4.2. По закінченню роботи відключити всі електричні прилади від електромережі. Відключення електричного обладнання проводити в зворотному порядку включення: від вимикачів розгалужених ланцюгів до загального вимикача.

4.3. За допомогою лаборанта прибрати навчальні та наочні посібники, прилади і лабораторне обладнання, які використовувалися на заняттях, у встановлені місця зберігання.

4.4. Простежити, щоб учні привели свої робочі місця в порядок, та вийшли з класу.

4.5. Вимкнути персональний комп'ютер, принтер та іншу оргтехніку, мультимедійний проектор від електромережі.

4.6. Провітрити кабінет фізики, вимити руки.

4.7. Відключити вентиляцію (якщо вона була ввімкнена), перекрити воду, закрити вікна.

4.8. В разі травмування учня, потрібно оперативно повідомити чергового адміністратора та відповідального за охорону праці в ліцеї (особисто).

4.9. Про виявлені недоліки в електромережі повідомити заступника директора з господарської роботи.

4.10. Вимкнути світло. При відсутності недоліків закрити кабінет фізики і лаборантську на ключ.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. У разі отримання травми вчитель зобов'язаний припинити роботу, покликати на допомогу, скористатися аптечкою першої допомоги, повідомити директора ліцею (при відсутності - іншу посадову особу) і звернутися до медичного пункту.

До початку розслідування на місці події забезпечити збереження обстановки (якщо це не загрожує життю і здоров'ю оточуючих).

5.2. У разі виявлення пожежі або її ознак (задимлення, запах горіння або тління різних матеріалів, різке підвищення температури в приміщенні тощо) вчитель зобов'язаний:

5.2.1. негайно повідомити пожежну охорону за номером 101 (при цьому слід чітко назвати місцезнаходження об'єкта, місце виникнення пожежі, а також свою посаду та прізвище);

5.2.2. задіяти систему оповіщення людей про пожежу (три довгих дзвінка з короткими паузами); розпочати самому і залучити інших осіб до евакуації людей з будівлі до безпечного місця згідно з планом евакуації;

5.2.3. сповістити про пожежу керівника закладу;

5.2.4. організувати зустріч пожежно-рятувальних підрозділів, вжити заходів щодо гасіння пожежі наявними в закладі засобами пожежогасіння.

5.3. Евакуацію учнів у разі виникнення пожежі здійснюють за таким орієнтовним планом:

5.3.1. у разі виявлення пожежі або за сигналом оповіщення (три довгих дзвінка з короткими паузами між ними) учнів якнайшвидше виводять назовні згідно з планом евакуації на місце збору (спортивний майданчик біля штучного футбольного поля). Двері класної кімнати й усі інші двері на шляху евакуації необхідно зачинити (не на ключ);

5.3.2. усіх евакуйованих з будівлі учнів перевіряють поіменно за класним журналом або за списками. Нікому не можна повертатися в будівлю школи без дозволу рятувальників чи директора ліцею;

5.3.3. з місця збору учні разом з вчителями не розходяться, а очікують на вказівки щодо подальших дій від рятувальників чи адміністрації.

5.4. При аварії (прориві) в системі опалення або водопостачання необхідно вивести дітей з навчального кабінету, повідомити про те, що сталося заступнику директора з адміністративно-господарської частини (завгоспу) закладу.

5.5. Учитель зобов'язаний сповістити безпосередньо директора закладу (при відсутності, іншу посадову особу) про будь-яку ситуацію, яка загрожує життю і здоров'ю учнів та працівників школи, заступника директора з адміністративно-господарської частини – про несправність електрообладнання, меблів, систем водопроводу, опалення і каналізації, а також засобів пожежогасіння.

5.6. Схема послідовності надання першої долікарської допомоги у разі травмування учня:

5.6.1. Усунути дію небезпечних та шкідливих факторів на організм потерпілого (звільнити від дії електричного струму, винести із небезпечної зони, загасити одяг, що горить, витягти з води).

5.6.2. Надати потерпілому найбільш зручне положення, що забезпечує спокій;

5.6.3. Оцінити стан потерпілого;

5.6.4. Визначити характер травми, що становить найбільшу загрозу життю потерпілого, а також послідовність дій його рятування;

5.6.5. Вжити необхідних заходів щодо рятування потерпілого в порядку терміновості (відновити прохідність дихальних шляхів, провести штучне

дихання, непрямий масаж серця, зупинити кровотечу, іммобілізувати місце перелому, накласти пов'язки);

5.6.6. Підтримати основні життєві функції потерпілого до прибуття медичного персоналу;

5.6.7. Повідомити медичного працівника і при потребі викликати швидку медичну допомогу.

РОЗРОБЛЕНО:

Заступник директора
з навчально-виховної роботи

Надія МАТІЇШИН

УЗГОДЖЕНО:

Інженер з охорони праці
ФАТЮК

Олександра